وزن سنگین یارانه در بودجه شهر

۱۹درصد از هزینه‌های جاری شهرداری مشهد در سال ۱۴۰۲ صرف پرداخت یارانه شد

گزارش تحلیلی

محمد کاملان
روزنامه‌نگار

بودجه شهرداری‌ها کجا خرج می‌شود؟ این سؤال احتمالا چندین و چندبار در ذهن بسیاری از مردم ایجاد شده است، اما جواب درست‌وحسابی برای آن پیدا نکرده‌اند، چون نه داده‌ای دردسترس مردم بوده و نه کسی از مدیران شهری تا امروز با جزئیات کامل برای شهروندان توضیح داده که بودجه یک‌سال شهرداری کجا و صرف چه اموری شده است. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی که درگزارشی بودجه سال گذشته تهران، مشهد، اصفهان، تبریز و شیراز را بررسی کرده، تصویر کامل و پرجزئیاتی از وضعیت و نوع مصارف بودجه عمومی شهرداری‌های این چهار کلان‌شهر پرجمعیت کشور ارائه کرده است.

بودجه شهرداری، صرف ساخت‌وساز می‌شود یا هزینه؟

مصارف بودجه عمومی معمولا در سه دسته کلی اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اعتبارات تملک‌های مالی دسته‌بندی می‌شود و در اعتبارات هزینه‌ای که حقوق و دستمزد و هزینه‌های جاری شهر، مهم‌ترین بخش آن است، شهرداری تهران در بین شهرهای مشهد، اصفهان، تبریز و شیراز رتبه اول را دارد و تقریبا ۴۵درصد از مصرف بودجه این کلان‌شهر صرف اعتبارات هزینه‌ای می‌شود.

این عدد در بودجه شهرهای مشهد، اصفهان و تبریز به‌ترتیب ۲۵ و ۲۷ و ۲۸درصد است و در شیراز هم فقط ۱۸درصد از مصرف بودجه عمومی صرف اعتبارات هزینه‌ای می‌شود.

اما در تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، یعنی تخصیص اعتبار برای ساخت‌وساز و اجرای پروژه‌های عمرانی و کارهای زیرساختی یا به‌عبارت دیگر بودجه عمرانی، تبریز رتبه اول را دارد و براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ۷۱درصد از بودجه عمومی این شهر در این بخش هزینه می‌شود. بعد از تبریز این اصفهان است که ۶۷درصد از مصارف بودجه عمومی‌اش صرف تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌شود و در شیراز هم این عدد ۶۵درصد برآورده شده است. در مشهد ۵۱درصد بودجه عمومی برای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هزینه می‌شود و در تهران هم به‌عنوان اولین کلان‌شهر ایران، این عدد فقط ۴۷درصد است.

تملک دارایی‌های مالی، یکی دیگر از سرفصل‌های مصارف بودجه عمومی است که هزینه‌های این سرفصل برای خرید سهام و اوراق بهادار و پرداخت سود سهام مصرف می‌شود که سهم این بخش در بودجه شهرداری مشهد با اختلاف معناداری بیش از چهار کلان‌شهر دیگر است. تملک دارایی‌های مالی، ۲۱درصد از مصارف بودجه عمومی شهرداری مشهد را تشکیل می‌دهد و در شیراز هم این عدد با ۱۸درصد در مقایسه با دیگر شهرها تقریبا بالاست. اما این سرفصل از مصارف بودجه عمومی در سه شهر تقریبا ناچیز است، در تهران تملک دارایی‌های مالی فقط ۸درصد است و در اصفهان و تبریز هم به‌ترتیب ۶ و ۴درصد گزارش شده است که به نسبت مشهد و شیراز به شکل کاملا محسوسی پایین‌تر است.

کدام شهرداری در چه سرفصلی بیشتر هزینه می‌کند؟

اعتبارات هزینه‌ای، یکی از مهم‌ترین سرفصل‌های مصارف بودجه عمومی شهرداری‌هاست که طبق استانداردهایی که وجود دارد، در چهار شهر مشهد، اصفهان، تبریز و شیراز به هفت سرفصل جبران خدمات کارکنان، استفاده از کالا و خدمات، هزینه‌های اموال و دارایی، یارانه، کمک بلاعوض و رفاه اجتماعی و سایر دیون مثل پاداش پایان خدمت و... تقسیم‌بندی شده است. در یک نگاه کلی، مشهد و اصفهان در حوزه یارانه که همان پرداخت یارانه بلیت و... است حجم بیشتری از بودجه را مصرف می‌کنند و از طرف دیگر کمک بلاعوض در شهرداری تبریز که ۱۴درصد از اعتبارات هزینه‌ای است، بیشتر از دیگر شهرهاست. در کمال تعجب استفاده از کالا و خدمات، یعنی صرف اعتبار و بودجه در انجام خدمات قراردادی، آب و برق مصرفی، تشریفات و... در مشهد با اختلاف معناداری بیشتر از دیگر کلان‌شهرهاست.

هزینه‌های جاری مشهد، صرف چه اموری می‌شود؟

سرفصل‌های اعتبارات هزینه‌ای در بودجه شهرداری مشهد را که کمی جزئی‌تر بررسی کنیم، به نتایج جالبی می‌رسیم. استفاده از کالا و خدمات در اعتبارات هزینه‌ای شهر مشهد بالاست و ۶۱درصد از این بخش را به خودش اختصاص داده است؛ بودجه‌ای صرف انجام تشریفات، حق‌الزحمه خدمات قراردادی، آب و برق مصرفی و... می‌شود. یارانه دومین بخشی است که بیشترین بودجه را در اعتبارات هزینه‌ای شهرداری مشهد دارد و ۱۹درصد از بودجه شهر برای این مورد، که مهم‌ترین قسمت آن پرداخت یارانه بلیت حمل‌ونقل شهری است، مصرف می‌شود. بعد از آن دو سرفصل، جبران خدمات کارکنان که همان پرداخت حقوق و دستمزد کارکنان است با ۷درصد در رتبه بعدی بیشترین مصارف اعتبارات هزینه‌ای در شهرداری مشهد قرار دارد. یکی دیگر از سرفصل‌هایی که در اعتبارات هزینه‌ای شهر مشهد برای آن ردیف بودجه در نظر گرفته می‌شود، رفاه اجتماعی است که منابع اختصاص داده شده به آن برای بیمه و بازنشستگی و کمک‌های رفاهی کارمندان خرج می‌شود و براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، حدود ۶درصد هزینه‌های شهرداری مشهد مربوط به این بخش است.

در اعتبارات هزینه‌ای شهرداری مشهد، برخلاف دیگر کلان‌شهرها سرفصل اضافه‌تری به نام هزینه‌های اموال و دارایی وجود دارد که برای استهلاک دارایی‌ها مصرف می‌شود و ۳درصد از اعتبار مدیریت شهری صرف این مورد می‌شود. تبریز ۵درصد، شیراز ۳درصد و اصفهان ۲۶درصد از بودجه خود را صرف پرداخت یارانه می‌کنند.

اما از آنجایی که قانون شهرداری‌ها را به‌نوعی سازمان اجتماعی می‌داند، به آن‌ها اجازه داده است که بخشی از بودجه و اعتبارات خودشان را با عنوان کمک‌های بلاعوض به مؤسسات انتفاعی و سازمان‌های وابسته بدهند و با وجود اینکه تصور می‌شود میزان این کمک‌ها در شهرداری مشهد بالاست، ولی فقط ۲درصد از بودجه هزینه‌ای مدیریت شهری را تشکیل می‌دهد که در مقایسه با ۱۴درصد شهر تبریز عدد بالایی نمی‌تواند باشد.

همچنین ۲درصد باقی‌مانده از مجموع اعتبارات هزینه‌ای شهرداری مشهد در بودجه سال ۱۴۰۲، برای دیون و پاداش‌های پایان خدمت و اتفاقاتی نظیر این‌ها صرف شده است.

هزینه‌های نیروی انسانی شهرداری‌ها

نیروی انسانی مهم‌ترین سرمایه شهرداری‌های کشور است و طبیعی است که بدون این نیروی متخصص، کار مدیریت شهرها به‌ویژه در کلان‌شهرها آن‌طور که باید و شاید پیش نمی‌رود و برای همین هم بررسی میزان بودجه صرف‌شده برای نیروی انسانی نشان می‌دهد که شهرداری‌ها چقدر به این سرمایه توجه دارند. در بررسی‌ای که مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی انجام داده، مشخص شده است که نزدیک به ۳۵درصد از بودجه سال گذشته شهرداری شیراز برای نیروی انسانی مصرف شده که بیشتر از همه کلان‌شهرهاست. در تهران ۳۰درصد از بودجه کل صرف نیروی انسانی می‌شود و بعد از آن شهر تبریز قرار دارد که این عدد حدود ۲۵درصد از کل بودجه سال ۱۴۰۲ شهرداری این شهر است. این نسبت در اصفهان کمی بیشتر از ۱۵درصد است و مشهد هم در این بخش رتبه آخر را دارد و فقط بیشتر از ۱۰درصد بودجه شهرداری مشهد برای هزینه‌های مربوط به نیروی انسانی خرج می‌شود.

توزیع بودجه بین بخش‌های مختلف

اگر قرار باشد همه فعالیت‌ها و اقداماتی که شهرداری‌ها در شهر انجام می‌دهند را یکجا طبقه‌بندی کنیم، به شش عنوان، امور اجتماعی و فرهنگی، حمل‌ونقل و ترافیک، خدمات شهری و محیط زیست، ایمنی و بحران، شهرسازی و معماری و توسعه مدیریت و هوشمندسازی می‌رسیم که با کمی تغییرات تقریبا همین عناوین در بخش مصارف بودجه چهار کلان‌شهر تهران، مشهد، تبریز و شیراز دیده می‌شود و براساس همین دسته‌بندی اعتبار برای مصرف در این حوزه‌ها اختصاص داده‌اند.

در میان این شش حوزه، شهرداری‌ها بیشتر از هر بخش دیگری به حمل‌ونقل و ترافیک بودجه اختصاص داده‌اند تا اوضاع بحرانی این موضوع را در شهرها سروسامان بدهند. تهران سرآمد این بخش است و ۴۴درصد از اعتبارات مصرفی‌اش را در سال ۱۴۰۲ در این بخش خرج کرده است و بعد تبریز و شیراز با اختصاص بیش از ۳۰درصد بودجه، شهر مشهد در رتبه آخر قرار می‌گیرد، چون فقط ۲۷درصد بودجه عمومی این شهر صرف حمل‌ونقل و ترافیک می‌شود.

مدیریت و هوشمندسازی، دومین حوزه مأموریتی با بیشترین اختصاص بودجه است و در این بخش تهران و مشهد با اختصاص حدود ۲۰درصد از بودجه عمومی بیشترین بودجه را در بین کلان‌شهرها برای این امور کنار گذاشته و مصرف کرده‌اند.

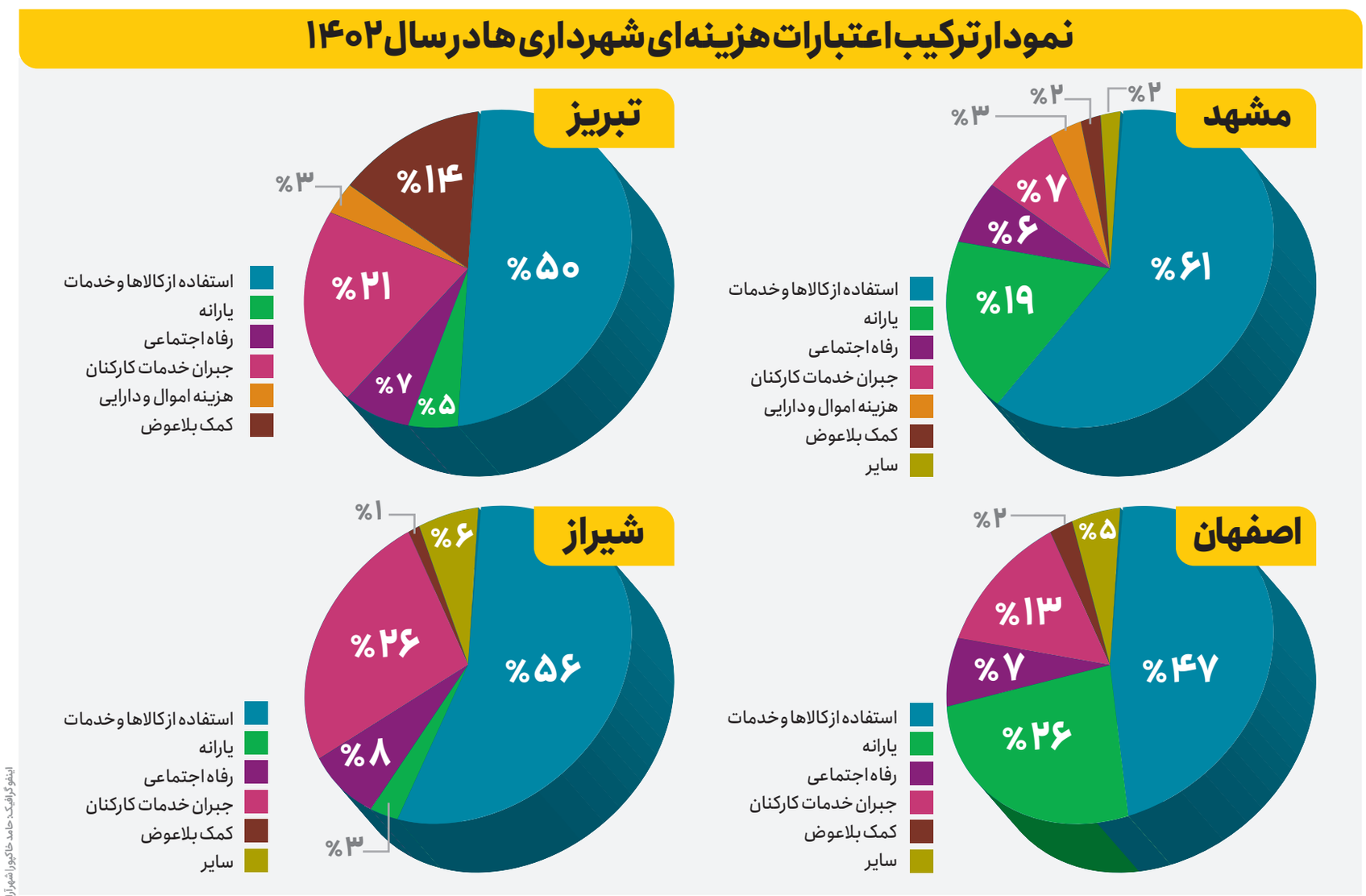
رتبه چهارم مصارف بودجه عمومی شهرداری‌ها متعلق به خدمات شهری است، تبریز که ۱۸درصد از بودجه عمومی‌اش صرف این مورد می‌شود در صدر قرار گرفته و اختصاص ۱۴درصدی مصارف به این بخش توسط شهرداری شیراز، این شهر را در میان چهار کلان‌شهر دیگر در رتبه آخر قرار داده است. شهر مشهد هم که سال‌هاست به‌عنوان تمیزترین و سرسبزترین کلان‌شهر کشور شناخته می‌شود، حدود ۱۶درصد از اعتبار مصرفی شهرداری را در این بخش مصرف کرده است.

در حوزه فرهنگی و اجتماعی هم این چهار کلان‌شهر روی هم ۳۷درصد از بودجه‌شان را هزینه می‌کنند و شیراز با ۱۲درصد بیشتر از همه در این بخش اعتبار مصرف کرده و تبریز با ۷درصد کمتر از دیگر کلان‌شهرها اعتبار به این بخش اختصاص داده است. شهرداری مشهد در بودجه سال ۱۴۰۲، فقط ۸درصد از مصرف بودجه عمومی را برای این بخش کنار گذاشته بود.

درحالی که کلان‌شهرها مشکلات متعددی در حوزه معماری و شهرسازی دارند، اما آن‌چنان که باید و شاید در سرفصل مصارف بودجه عمومی اعتباری به این بخش اختصاص نداده‌اند. در مشهد و تهران به ترتیب با ۴ و ۳درصد کمترین بودجه ممکن برای مصرف در این بخش تصویب و صرف شده و در شیراز و تبریز هم به‌ترتیب با ۲۴ و ۱۸درصد بیشترین سهم ممکن از اعتبارات مصرفی برای معماری و شهرسازی مصرف شده است.

اما داده‌ها و آمارهای مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی نشان می‌دهد که ایمنی و بحران، تقریبا هیچ اهمیتی برای شهرداری‌ها در کلان‌شهرها ندارد و این مأموریت مهم، کمترین سهم ممکن از اعتبارات مصرفی را در بودجه شهرداری‌ها دارد و به طور میانگین در این چهار شهر فقط ۴درصد از مصرف بودجه عمومی ویژه این حوزه است.

نمودار ترکیب اعتبارات هزینه‌ای شهرداری‌ها در سال ۱۴۰۲

اینفوگرافیک: حامد خاکپور/شهرآرا

روی خط اقتصاد

بنزین، گران نمی‌شود

شهرآرانیوز| عضو کمیسیون انرژی مجلس گفت: ما به هیچ‌وجه قصد نداریم هزینه‌ها را به این شکل بر مردم تحمیل کنیم و اگر دولت بخواهد افزایش قیمت بنزین را در دستورکار قرار دهد، مجلس به طور جدی مقابل آن خواهد ایستاد. مهدی کوچک‌زاده با اشاره به بحث گرانی یا گران نشدن بنزین در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ اظهار کرد: اینکه برخی می‌گویند بنزین باید گران شود یا نشود، یک مسئله انحرافی است که درراستای تأمین خواسته‌های افرادی است که قصد افزایش قیمت را دارند؛ اما واقعیت این است که وضعیت مصرف بنزین و هزینه‌هایی که برای تأمین آن پرداخت می‌شود و نیز درآمد حاصل از فروش آن، مطلوب نیست. اما آیا تنها راه‌حل موجود، گرانی بنزین است؟ به نظر من، چنین نیست و می‌توان راه‌حل‌های دیگری در نظر گرفت.

پرداخت ۵۵۳میلیارد تومان تسهیلات کشاورزی

ایسنا| مدیر سرمایه‌گذاری سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی از پرداخت بالغ بر ۵۵۳میلیارد تومان تسهیلات در بخش کشاورزی از محل همه منابع اعتباری خبر داد. حسین خاکی اظهار کرد: از محل بند «الف» تبصره ۱۸ سال ۱۴۰۱ در سال ۱۴۰۲ و شش ماه ابتدای سال ۱۴۰۳ تعداد ۵۱ طرح با مبلغ ۲۳۲ میلیارد تومان پرداخت شده است. وی افزود: در حوزه تولید بذرهای اصلاح‌شده نیز تعداد هفت طرح با مبلغ بالغ بر ۱۷۲میلیارد تومان به شرکت‌های تولیدکننده بذرهای اصلاح‌شده پرداخت شده است.

سهم اندک استان از اعتبارات ملی بخش آب

ایرنا| مسئول دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی خراسان رضوی، گفت: سهم این استان از اعتبارات امسال کشور در حوزه آب تنها ۱.۸درصد است که باتوجه به شرایط اقلیمی، مساحت و جمعیت ثابت و شناور آن منصفانه نیست. علی‌اکبر لبافی افزود: بسیاری از فعالان اقتصادی بخش خصوصی، بخش تعاونی و خبرگان خراسان رضوی در نشستی در محل دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان نسبت به سهم استان از این اعتبارات و تخصیص میزان تخصیص آن برای امسال، گلایه‌های جدی داشتند. وی با بیان اینکه خراسان رضوی بیش از ۳۰درصد از مساحت و ۸درصد از جمعیت کشور را در اختیار داشته و بیش از ۸میلیون نفر جمعیت دارد، ادامه داد: سالانه ۳۰میلیون زائر به این استان سفر می‌کنند، افزون بر این، جمعیت سرریزی در حاشیه شهر مشهد اعم از مهاجران و اتباع سکونت دارند و ازسوی دیگر خشک‌سالی‌های پی‌درپی، چندین سال است که بر این استان سیطره انداخته و وضعیت آب را در شرایط بحرانی قرار داده است.

دخل و خرج

ثبت‌نام ایران‌خودرو آغاز شد

اقتصادآنلاین| ایران خودرو با صدور اطلاعیه‌ای از آغاز ثبت‌نام فروش فوری ۱۰محصول پرفروش خود خبر داد. متقاضیان ثبت‌نام ایران خودرو می‌توانند برای ثبت‌نام تارا، پژو ۲۰۷، رانا پلاس، ریرا، سورن پلاس و هایما درخواست دهند.

متقاضیان خودروهای فرسوده که نامشان برای فروش فوق‌العاده ایران خودرو در سامانه درخواست خرید خودرو ثبت شده و پیامک دعوت به واریز وجه از شرکت ایران خودرو دریافت کرده‌اند، یا نام آن‌ها در سایت فروش اینترنتی ایران خودرو به آدرس www.esale.ikco.ir درج شده است، می‌توانند در این بخش نامه ثبت‌نام کنند. زمان‌بندی تکمیل فرایند خرید این طرح تا روز چهارشنبه ۲۳ آبان ۱۴۰۳ اعلام شده است. موعد تحویل محصولات، ۹۰ روز پس از واریز وجه و تکمیل پرونده مشخص شده است.

طبق شرایط فروش اعلام‌شده تاکنون، آخرین قیمت مصوب محصولات بر روی سایت فروش ایران خودرو اعلام می‌شود و تعیین قیمت خودرو جایگزین در زمان واریز وجه مشتری و پس از پذیرش اسقاط خودرو فرسوده و مجازشدن مشتری برای ثبت‌نام خواهد بود.

بورس

رشد ۷ هزار واحدی شاخص بورس

اقتصادنیوز| شاخص کل بورس تهران در معاملات دیروز با ۷ هزار و ۳۹ واحد افزایش، در ارتفاع ۲ میلیون و ۲۵ هزار و ۹ واحد قرار گرفت. شاخص هم‌وزن در جریان معاملات دیروز با ۱۸ هزار واحد رشد به ۶۵۹ هزار و ۷۸۲ واحد و شاخص قیمت هم‌وزن با ۹ هزار واحد افت به ۳۵۱ هزار و ۱۴۲ واحد رسید.

دیروز معامله‌گران در بورس تهران بیش از ۷ میلیارد و ۲۳۶ میلیون سهم و اوراق مالی را با انجام بیش از ۱۹۳ هزار و ۱۸۳ معامله به ارزش ۴۹ هزار و ۹۷۳ میلیارد ریال داد‌وستد کردند. نمادهای «فملی، فولاد، وبملت، نوری، خودرو و شپدیس» بیشترین اثر مثبت و نماد «شبندر» بیشترین اثر منفی را بر شاخص بورس گذاشتند. شاخص کل فرابورس ایران نیز دیروز با ۱۱ واحد کاهش به ۲۰ هزار و ۸۵۱ واحد رسید. معامله‌گران در فرابورس بیش از ۳ میلیارد و ۵۰۵ میلیون سهم و اوراق مالی با انجام ۱۱۲ هزار و ۹۷۶ معامله داد‌وستد کردند. نمادهای «حسینا، شجم و زماهان» بیشترین اثر مثبت و نمادهای «شاوان، خاور، مادیرا و دماوند» بیشترین اثر منفی را بر شاخص فرابورس گذاشتند.

بازار

قیمت به تومان

سکه جدید	۵۲,۵۰۰,۰۰۰	+%۰/۱۹
سکه قدیم	۴۹,۶۰۰,۰۰۰	+%۰/۴
نیم‌سکه	۲۷,۷۰۰,۰۰۰	+%۰/۰۱
ربع‌سکه	۱۷,۲۰۰,۰۰۰	-%۰/۵۸
طلای ۱۸ عیار	۴,۶۳۱,۰۰۰	+%۰/۴۳
سکه گرمی	۸,۲۰۰,۰۰۰	+%۰/۰۲